

Sygn.akt III AUa 1802/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 czerwca 2015r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Bożena Szponar - Jarocka (spr.)

Sędziowie: SO del. Marzanna Rogowska

SA Alicja Sołowińska

Protokolant: Agnieszka Charkiewicz

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 23 czerwca 2015 r. w B.

sprawy z odwołania W. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji wnioskodawcy W. K.

od wyroku Sądu Okręgowego w Ostrołęce III Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 19 września 2014 r. sygn. akt III U 1071/13

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 1802/14

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P. decyzją z dnia 19 czerwca 2013 roku, wydaną na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 roku, Nr 153, poz. 1227 ze zm.), odmówił W. K. prawa do emerytury na podstawie art. 27 i 28 w/w ustawy. Łączny staż ubezpieczeniowy uznany przez organ rentowy wyniósł 15 lat, 5 miesięcy oraz 9 dni, zamiast wymaganego art. 28 w/w ustawy 20-letniego okresu składkowego i nieskładkowego. Organ rentowy odmówił uwzględnienia do tego stażu następujących okresów: od dnia 15 stycznia 1970 roku do dnia 15 marca 1971 roku (okres współpracy przy prowadzeniu działalności gospodarczej z powodu braku zgłoszenia do ubezpieczenia społecznego), od dnia 1 września 1980 roku do dnia 15 listopada 1980 roku (umowa agencyjna zawarta na okres krótszy niż 6 miesięcy nie podlegająca ubezpieczeniu społecznemu), od dnia 1 kwietnia 1981 roku do dnia 31 sierpnia 1983 roku, od dnia 1 grudnia 1988 roku do dnia 28 lutego 1989 roku, od dnia 15 grudnia 1990 roku do dnia 31 grudnia 1993 roku i od dnia 1 stycznia 1994 roku do dnia 30 września 1996 roku (okresy, w których wnioskodawca prowadził działalność gospodarczą i nie podlegał ubezpieczeniom społecznym), od dnia 1 grudnia 2010 roku do dnia 31 maja 2011 roku (z powodu braku zgłoszenia do ubezpieczenia społecznego z tytułu zatrudnienia w (...)) oraz od dnia 2 stycznia 2012 roku do dnia 30 maja 2012 roku (okresu nieusprawiedliwionej nieobecności w pracy bez prawa do wynagrodzenia lub zasiłku w rozumieniu w/w powołanej ustawy).

W. K. w odwołaniu od powyższej decyzji domagał się jej zmiany i przyznania prawa do dochodzonego świadczenia.

Sąd Okręgowy w Ostrołęce po rozpoznaniu powyższego odwołania, wyrokiem z dnia 19 września 2014 roku oddalił odwołanie (pkt I) oraz przyznał adwokatowi S. S. kwotę 73,80 złotych za pomoc prawną udzieloną W. K. z urzędu (pkt II). Sąd I instancji wskazał, że W. K. urodził się w dniu (...), zatem do uzyskania prawa do emerytury winien wykazać okres składkowy i nieskładkowy w wymiarze przewidzianym w art. 27 lub 28 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Spór pomiędzy stronami sprowadzał się do tego, czy istnieje możliwość zaliczenia do stażu ubezpieczeniowego wnioskodawcy okresów zakwestionowanych przez ZUS.

I tak, w odniesieniu do spornego okresu od dnia 15 stycznia 1970 roku do dnia 15 marca 1971 roku Sąd Okręgowy wskazał, że w aktach emerytalnych znajduje się zaświadczenie z dnia 15 marca 1971 roku wystawione przez Zakład (...) R. K. wskazujące, że W. K. był zatrudniony w w/w okresie w charakterze technika usług dla ludności. Na okoliczność pracy wnioskodawcy w zakładzie należącym do jego ojca, Sąd I instancji przesłuchał świadków J. P. i M. K. – żonę wnioskodawcy oraz przesłuchał wnioskodawcę w charakterze strony. Sąd Okręgowy dał wiarę przesłuchanym w sprawie osobom, iż wnioskodawca w okresie od dnia 15 stycznia 1970 roku do dnia 15 marca 1971 roku faktycznie wykonywał pracę w warsztacie elektrycznym należącym do ojca. Wskazał również, że brak jest dowodów opłacenia składek za ten okres, jednakże dla uznania okresu zatrudnienia wykonywanego przed wejściem w życie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych za okres składkowy w rozumieniu art. 6 ust. 1 pkt 2 tej ustawy nie jest wymagane wykazanie przez osobę ubiegającą się o emeryturę lub rentę faktu opłacenia przez pracodawcę składek na pracownicze ubezpieczenie społeczne. Reasumując, Sąd I instancji uwzględnił wnioskodawcy okres zatrudnienia od dnia 15 stycznia 1970 roku do dnia 15 marca 1971 roku, tj. 1 rok, 2 miesiące i 1 dzień do ogólnego stażu pracy.

W dalszej kolejności Sąd Okręgowy rozważał możliwość uwzględnienia wnioskodawcy do stażu pracy spornych okresów prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej w latach 1981-1996. W tym celu zwrócił się do Naczelników Urzędów Skarbowych oraz oddziałów ZUS o udzielenie stosownych informacji, przeanalizował dokumentację znajdującą się w aktach ZUS oraz przesłuchał świadków: A. S., M. K. (1) – syna wnioskodawcy, M. K., J. C., J. K., R. M. oraz przesłuchał wnioskodawcę w charakterze strony. Z zeznań przesłuchanych w sprawie osób wynikało, że wnioskodawca w spornych latach prowadził działalność gospodarczą w zakresie cukiernictwa oraz piekarnictwa, początkowo w R., zaś później w S.. Zgodnie z twierdzeniami świadków, wnioskodawca dowoził słodkie bułki do (...). Świadczenie M. K. (1) i M. K. (2) oraz wnioskodawca potwierdzili fakt opłacania przez wnioskodawcę składek na ubezpieczenia społeczne z tytułu prowadzonej działalności. Świadek A. S. podał natomiast, że nie było możliwości prowadzenia działalności gospodarczej bez opłacania składek. Sąd I instancji podniósł, że oceniając zgromadzony materiał dowodowy należy mieć na uwadze, że okresami składkowymi są okresy opłacania składek na ubezpieczenie społeczne w wysokości określonej we właściwych przepisach, o czym stanowi art. 6 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Stwierdził, iż powyższa regulacja nie pozwala na uwzględnienie spornych okresów prowadzenia przez wnioskodawcę działalności gospodarczej do stażu pracy wymaganego do uzyskania prawa do emerytury. Zdaniem Sądu Okręgowego, zeznania przesłuchanych w sprawie osób, w zakresie w jakim wskazywali oni na fakt wykonywania przez wnioskodawcę działalności gospodarczej, są wiarygodne. Stwierdził jednak, że na podstawie zeznań świadków nie można stwierdzić okresów faktycznego opłacania składek na ubezpieczenia społeczne z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej. Organ rentowy uwzględnił wnioskodawcy do stażu ubezpieczeniowego szereg okresów prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej, za które zostały opłacone składki. Odnosnie natomiast spornych okresów prowadzenia działalności brak jest jakichkolwiek dowodów na to, że składki faktycznie zostały opłacone. Sąd Okręgowy wskazał, że kluczowe znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy ma przepis art. 6 ust. 2 pkt 14 lit. a w/w ustawy, według którego za okresy składkowe uważa się przypadające przed dniem 15 listopada 1991 roku okresy prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej na obszarze Państwa Polskiego objętej obowiązkiem ubezpieczenia społecznego i okresy kontynuowania tego ubezpieczenia, za które opłacono składkę na to ubezpieczenie lub w których występowało zwolnienie od opłacania składki. Zatem samo prowadzenie działalności gospodarczej bez opłacania składek na ubezpieczenie społeczne (lub wykazania zwolnienia od opłacania składek) nie stanowiło okresu składkowego. Sąd I

instancji dodał również, że także w postępowaniu o świadczenie emerytalne obowiązuje zasada, iż to zainteresowany ma wykazać okres ubezpieczenia (art. 232 k.p.c.). Podkreślił przy tym, że wnioskodawca nie przedstawił żadnego dowodu, by za sporny okres opłacono składki. Także Sąd Najwyższy na tle przepisu art. 6 ust. 2 pkt 14 lit a w/w ustawy wyraził pogląd, zgodnie z którym samo prowadzenie działalności gospodarczej bez opłacania składek na ubezpieczenie społeczne (lub wykazania zwolnienia od opłacania składek) nie stanowiło okresu składkowego. Taki reżim (w relacji choćby do ubezpieczenia pracowniczego) ma swe uzasadnienie w tym, że prowadzący działalność gospodarczą byli jednocześnie płatnikami składki, stąd od nich tylko zależało, czy składka została uiszczona. Z tych względów Sąd I instancji nie uwzględnił wnioskodawcy do stażu ubezpieczeniowego żadnego ze spornych okresów prowadzenia działalności gospodarczej.

Reasumując, Sąd Okręgowy stwierdził, że przeprowadzone w sprawie postępowanie dowodowe pozwoliło na doliczenie do stażu ubezpieczeniowego wnioskodawcy jedynie okresu zatrudnienia u R. K. od dnia 15 stycznia 1970 roku do dnia 15 marca 1971 roku, tj. 1 roku, 2 miesięcy i 1 dnia, co nie było wystarczającym okresem do przyznania prawa do emerytury na podstawie art. 27, ani też na podstawie art. 28 w/w ustawy. Mając powyższe na względzie Sąd I instancji orzekł jak w pkt I sentencji wyroku na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., zaś jak w pkt II sentencji wyroku na podstawie § 12 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

W. K. zaskarżył powyższy wyrok w całości, zarzucając mu:

- naruszenie przepisów prawa procesowego poprzez nieuwzględnienie całości materiału dowodowego zebranego w sprawie i wydanie wyroku z pominięciem ustaleń wynikających z zeznań świadków, pomimo przyznania im przez Sąd I instancji waloru wiarygodności i spójności,
- naruszenie przepisów prawa procesowego poprzez niewskazanie, dlaczego Sąd I instancji, uznając materiał dowodowy zebrany w sprawie w pełni za wiarygodny, nie uwzględnił przy wydawaniu wyroku faktu, iż skarżący przez cały okres prowadzenia przez niego działalności gospodarczej opłacał składki na to ubezpieczenie, który to fakt został potwierdzony przez świadków,
- sprzeczność poczynionych przez Sąd orzekający ustaleń faktycznych z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego, polegającą na przyjęciu, iż skarżący nie opłacał składek na ubezpieczenie społeczne z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej, mimo dowodów znajdujących się w aktach sprawy bezsprzecznie potwierdzających ten fakt.

W uzasadnieniu apelacji skarżący wskazał, że domaga się uwzględnienia do stażu ubezpieczeniowego okresów: prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej od dnia 1 kwietnia 1981 roku do dnia 31 sierpnia 1983 roku (w R.) oraz od dnia 15 grudnia 1990 roku do dnia 30 września 1995 roku (w S.), okresu zatrudnienia w (...) M. od dnia 1 września 1980 roku do dnia 15 listopada 1980 roku, okresu pracy od dnia 6 czerwca 2012 roku do dnia 10 lipca 2012 roku w Centrum (...) oraz od dnia 1 kwietnia 1972 roku do dnia 25 lutego 1973 roku w(...), Zakładzie Usługowym (...) w S..

Wskazując na powyższe zarzuty skarżący domagał się zmiany zaskarżonego wyroku i przyznania mu prawa do emerytury, ewentualnie uchylecia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie jest zasadna.

Rozpoznając niniejszą sprawę, Sąd Okręgowy dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych oraz właściwie zastosował przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Sąd Apelacyjny w całości podziela i przyjmuje za własne ustalenia faktyczne oraz wykładnię przepisów.

Wnioskodawca W. K. aby skutecznie ubiegać się o prawo do emerytury na podstawie przepisu art. 27 w/w ustawy musiałby legitymować się 25-letnim okresem składkowym i nieskładkowym, zaś aby uzyskać prawo do emerytury niepełnej na podstawie art. 28 w/w ustawy - okresem składkowym i nieskładkowym w wymiarze co najmniej 20 lat.

Bezsporny -staż ubezpieczeniowy wnioskodawcy uznany przez organ rentowy w zaskarżonej decyzji z dnia 19 czerwca 2013 roku wyniósł 15 lat, 5 miesięcy oraz 9 dni. Okolicznością sporną było to, czy W. K. legitymuje się wymaganym przepisem art. 27 lub art. 28 w/w ustawy okresem składkowym i nieskładkowym, zaś w konsekwencji czy może skutecznie ubiegać się o prawo do emerytury.

Sąd I instancji doliczył do stażu pracy uznanego przez organ rentowy okres zatrudnienia wnioskodawcy w Zakładzie (...) R. K. od dnia 15 stycznia 1970 roku do dnia 15 marca 1971 roku, tj. okres 1 roku, 2 miesięcy i 1 dnia.

Skarżący domagał się doliczenia do stażu ubezpieczeniowego okresów prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej od dnia 1 kwietnia 1981 roku do dnia 31 sierpnia 1983 roku (w R.) oraz od dnia 15 grudnia 1990 roku do dnia 30 września 1995 roku (w S.).

Z art. 5 ust. 4 pkt 1 w/w ustawy wynika, że przy ustalaniu prawa do emerytury lub renty dla płatników składek, zobowiązanych do opłacania składek na własne ubezpieczenia emerytalne i rentowe - nie uwzględnia się okresu, za który nie zostały opłacone składki, mimo podlegania obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym w tym okresie. Stosownie również do treści przepisu art. 6 ust. 2 pkt 14 lit. a w/w ustawy (dotyczącego wyłącznie jednak okresów przypadających przed dniem 15 listopada 1991 roku) za okresy składkowe uważa się przypadające przed dniem 15 listopada 1991 roku okresy prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej na obszarze Państwa Polskiego objętej obowiązkiem ubezpieczenia społecznego i okresy kontynuowania tego ubezpieczenia, za które opłacono składkę na to ubezpieczenie lub w których występowało zwolnienie od opłacania składki. Sąd I instancji prawidłowo wyjaśnił, iż taka regulacja ma swe uzasadnienie w tym, że prowadzący działalność gospodarczą byli jednocześnie płatnikami składek na własne ubezpieczenia, stąd od nich tylko zależało, czy składka została uiszczona. Tym samym możliwość zaliczenia okresów prowadzenia działalności gospodarczej do stażu pracy niezbędnego przy ustalaniu prawa do emerytury uzależniona jest od wykazania, że za okresy te zostały opłacone należne składki na ubezpieczenia społeczne.

Zdaniem Sądu II instancji, Sąd Okręgowy prawidłowo ocenił przeprowadzone dowody z zeznań świadków A. S., M. K. (1) – syna wnioskodawcy, M. K. – żony wnioskodawcy, J. C., J. K. oraz R. M. uznając, że są one wiarygodne w zakresie, w jakim przesłuchane w sprawie osoby wskazywały na fakt prowadzenia przez wnioskodawcę działalności gospodarczej w R. i następnie w S.. Słusznie jednak Sąd I instancji stwierdził, że na podstawie dowodów w postaci tychże zeznań nie można ustalić, iż wnioskodawca opłacił składki na ubezpieczenia społeczne z tytułu tejże działalności za poszczególne miesiące w latach 1981-1995, a do tego w należytej wysokości.

Wnioskodawca w toku postępowania nie zaoferował żadnych dokumentów potwierdzających fakt opłacenia należnych składek na ubezpieczenia społeczne. W. K. przedłożył jedynie trzy dokumenty potwierdzające uiszczenie podatku dochodowego z lat 1991, 1993 i 1995 (k. 74), nie przedłożył natomiast żadnego dowodu uiszczenia składek na ubezpieczenia społeczne. Również z informacji udzielonych przez Urzędy Skarbowe i oddziały ZUS w M. N., L. i P., nie wynika aby wnioskodawca dopełnił obowiązku opłacenia składek (k. 20-28). Twierdzenia zarówno samego wnioskodawcy, jak też świadka A. S., iż niemożliwe było, aby prowadzić działalność gospodarczą i nie opłacać z tego tytułu składek, gdyż byłaby prowadzona egzekucja, nie jest dowodem na to, że wnioskodawca składki faktycznie opłacił. Z tych względów Sąd I instancji prawidłowo nie uwzględnił wnioskodawcy do stażu ubezpieczeniowego żadnego ze spornych okresów prowadzenia działalności gospodarczej.

W dalszej kolejności należało odnieść się do zawartego w apelacji żądania uwzględnienia do stażu ubezpieczeniowego okresu zatrudnienia od dnia 6 czerwca 2012 roku do dnia 10 lipca 2012 roku w Centrum (...) w K.. Wnioskodawca przedłożył świadectwo pracy z dnia 10 lipca 2012 roku potwierdzające, iż był zatrudniony w w/w okresie na stanowisku dozorca. Stwierdzić należy jednak, iż od dnia wejścia w życie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998

roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, tj. od dnia 1 stycznia 1999 roku warunkiem uwzględnienia okresu zatrudnienia wykonywanego na podstawie umowy o pracę jako okresu ubezpieczenia (okresu składkowego) jest zgłoszenie do ubezpieczeń oraz opłacenie składek na te ubezpieczenia. Tylko w odniesieniu do okresów zatrudnienia przypadających do końca 1998 roku istnieje możliwość zaliczenia do stażu ubezpieczeniowego okresu pracy, za który nie zostały opłacone składki na ubezpieczenia społeczne, w sytuacji, gdy osoba udowodni, że była zatrudniona na podstawie umowy o pracę. Tym samym warunkiem uwzględnienia do stażu pracy okresu zatrudnienia od dnia 6 czerwca 2012 roku do dnia 10 lipca 2012 roku było udowodnienie faktu opłacenia składek na ubezpieczenia społeczne. Wnioskodawca takich dowodów nie przedstawił. Nie podlegał również zaliczeniu do stażu ubezpieczeniowego wnioskodawcy okres zatrudnienia na podstawie umowy agencyjnej w (...) M. od dnia 1 września 1980 roku do dnia 15 listopada 1980 roku. Nawet jednak, gdyby zostało wykazane, że składki na ubezpieczenia społeczne za ten okres zostały opłacone, to wnioskodawca i tak nie legitymowałby się wymaganym 20-letnim okresem składkowym i nieskładkowym wymaganym do nabycia prawa do emerytury na podstawie art. 28 w/w ustawy.

Końcowo należało odnieść się do żądania zaliczenia okresu pracy od dnia 1 kwietnia 1972 roku do dnia 25 lutego 1973 roku w G.S. Ż., Zakładzie Usługowym (...) w S.. Podnieść należy, iż organ rentowy uwzględnił okres zatrudnienia w w/ w zakładzie pracy od dnia 1 kwietnia 1972 roku do dnia 31 grudnia 1972 roku. Tym samym sporna w istocie pozostaje możliwość zaliczenia okresu zatrudnienia w tym zakładzie pracy od dnia 1 stycznia 1973 roku do dnia 25 lutego 1973 roku. Z podania wnioskodawcy kierowanego do zarządu Gminnej Spółdzielni (...) w Ż. z dnia 30 grudnia 1972 roku wynika, że prosił on o rozwiązanie umowy o pracę z dniem 31 grudnia 1972 roku. Brak jest dowodów, że wnioskodawca pracował w tym zakładzie w styczniu i lutym 1973 roku. Z tych względów zasadna była odmowa uwzględnienia do okresu ubezpieczenia wnioskodawcy okresu pracy od dnia 1 stycznia 1973 roku do dnia 25 lutego 1973 roku.

Reasumując, Sąd Okręgowy doszedł do prawidłowego wniosku, że W. K. nie legitymuje się stażem pracy wymaganym do nabycia prawa do emerytury na podstawie art. 27 bądź art. 28 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Apelacyjny orzekł jak w sentencji wyroku na podstawie art. 385 k.p.c.

A.K.